

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2.50 „
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovarisa“ izide dne 10. marca 1916.

V dvorih slave!
Donesek k kulturni zgodovini.

... Klanjamo se pred orjaškim delom našega učiteljstva in mu zagotavljamo, da mu hvaležnost nas vseh dvigne neminljiv spomenik v dvorih slave te vojne! ...

Kdo je izgovoril te besede, izpričuje če sijajno odlikovanje delovanja učiteljstva? Nihče drugi, nego ekselencija general pehote Georgi, c. kr. minister za deželno brambo, in ekselencija feldcajg-mojster Krobotin, c. in kr. vojni minister. Z najkompetentnejšega mesta, ki se nanje in z njega izteka vse niti silnih dejanj, storjenih v tej veličastno strašni dobi, se je razlil slavošpev delu učiteljstva, kakršnega to kulturno delavstvo do teh časov še ni slišalo! Bilo je res treba doslej še nikoli storjenega, doslej še nikoli doživlega, da se je oglasila pravična sodba, ki je kakor mogočna velikanova pest z enim udarcem potolkla vse in vsakogar, ki je glodal s strupenimi zobmi na časti in poštenju učiteljstva! V dvore slave je učiteljstvu odprta pot! In čednosti najlepša čednost — hvaležnost — je odprla to pot!

Toda — od slave tako ožarjeno učiteljstvo, ki se pred njega orjaškim delom klanja oficialna javnost, nima kruha! Kruha nima, vsakdanjega, tečnega, redilnega, črnega kruha nima! Slavo ima, a nima, ob čemer bi preživljalo sebe in svoje! In to je hudo! Bilo je hudo vse doslej, a sedaj je stokrat huje, ko so poskočile cene živilom v neverjetne višine, prejemki učiteljstva pa so ostali v isti pohlevni nižini, kjer ob strahoti draginje popolnoma izginjajo! To samo glede živil! Kaj pa dru-

go? Stanovanje, obleka, kurjava, obutev?! Tema se dela človeku pred očmi! Ali pojdemo gladni, raztrgani in bosji v dvore slave?!

Kdor pa ima še otroke in te otroke celo šola izven doma po mestih — ta se čudi samemu sebi, da ga že ni vrgla stiska ob tla, ali pa da mu že ni zmešala pameti! Neverjetno je, koliko prebije človek! koliko oče, koliko mati!

brez otrok in oženjenci, ki morajo zakonito skrbeti za enega ali dva otroka; v tretjem razredu oženjenci ali vdovci, ki imajo skrbeti za več kakor dva otroka. Državni uradniki in državni učitelji dobe doklade: pri plači 10.000 do 14.000 K v 1. razredu 580 K, v 2. razredu 800 K, v 3. razredu 900 K; pri plači 6400 do 10.000 K v 1. razredu 500 K, v 2. razredu 700 K, v 3. razredu 800 K; pri plači 4800 do 6400 K v 1. razredu 440 K, v 2. razredu 620 K, v 3. razredu 700 K; pri plači od 3600 K do 4800 K v 1. razredu 380 K, v 2. razredu 540 K, v 3. razredu 600 K; pri plači 2800 do 3600 K v 1. razredu 320 K, v 2. razredu 440 K, v 3. razredu 500 K; pri plači od 2200 K do 2500 K v 1. razredu 250 K, v 2. razredu 350 K, v 3. razredu 400 K; pri plači od 1600 do 2200 K v 1. razredu 180 kron, v 2. razredu 250 K, v 3. razredu 300 kron. Petletnice državnih učiteljev je pri določbi doklad prišteti plači. Za praktikante, avskultante in suplente znaša doklada v 1. razredu 140 K, v 2. razredu 200 K, v 3. razredu 240 K; avskultantje z adjutom pa dobe v 1. razredu 250 K, v 2. razredu 350 K, v 3. razredu pa 400 K. Redarji, finančni pazniki, sodnijski pazniki dobe doklade po 140 K, 200 K, oziroma 240 K.

Večina tukaj navedenih temeljnih plač, opazovanih z učiteljskega gmotnega stališča, se suče v vrtočavih višinah. In pa te doklade — saj so nekatere večje, nego so temeljne plače učiteljstva! Toda vsega tega nikomur ne zavidamo; ampak bodi vsakomur tisočkrat blagoslovljeno! Saj ni nikogar razen kapitalistov in life-rantov, ki bi v teh strašnih dneh ne rabil priboljška.

Toda človeka — boli! Kako, to ve le tisti, ki je vedno zapostavljan in izkoriščen; ki je zmeraj prvi, kadar je treba delati, a vselej zadnji, kadar je treba jesti! In ta človek je učitelj!

Ne govori bahaška beseda — ampak govore dejanja, govori sodba vojaške oblasti, da je storilo učiteljstvo doma v polni meri svojo dolžnost! Poglejte naš list, kaj vam pripoveduje o delu učiteljev na bojišču! Več kot umirati za dom in cesarja učitelj ne more! Toda v kljub vsemu temu — učiteljstvo strda naprej! Ko bi mu nakazali vsaj take draginjske doklade, da bi se ob njih vsaj enkrat napol-

nila jedilna shramba! Ampak še za drobtino se je treba boriti! Tak je danes naš položaj, ko se učiteljstvu odpirajo vrata v dvore slave! ...

Ali ni nikjer močne roke in človeškega srca, da bi napravila konec gladovanju učiteljstva, ki je vzgajilo sedanje boreče se junake in ki vzgaja in vzgoji domovini naraščaj?!

Slovenskemu štajerskemu učiteljstvu!

Kakor znano, je naša draginjska doklada v nevarnosti. — Zadnji »Tovarish« nam je poročal, da je Zveza storila korake v obrambo te ogrožene drobtine. — Sedaj pa Vas vprašam vse, ki še stojite izven naše organizacije, ali tudi želite tega priboljška, ali pa ga mogoče odklonite v prid onim, ki se borijo in žrtvujejo za izboljšanje našega gmotnega položaja, ali v prid istim, ki se borijo za našo domovino?! Saj vendar ne morete zahtevati, da organizacija ne žrtvuje le časa in truda, ampak še tudi obilo denarja in svrhu izboljšanja našega stanja, dočim stojite nekateri ob strani in ne žrtvujete niti vinarja v stanovske namene! Mari morete zahtevati, da se članj vodstva udeležujejo raznih deputacij h gospodom, ki nam režejo kruh, k raznim sejam in posvetovanjem na lastne stroške, ki posebno v sedanjih časih niso majhni? Jako, jako pa se motite, ako mislite, da bi kaj dosegli brez teh potov, brez tega dela in truda! Ali ne uživata vsi enako sadu tega truda, in zato je sveta dolžnost vsakega učitelja, vsake učiteljice, da je član naše organizacije ter prispeva v njeno blagajno svoj delež! — Kdor ima količkaj časti, ne more brez sramu sprejeti tega, kar so mu drugi priborili, ne da bi tudi sam kaj žrtvoval! Prihodnje statistično poročilo Zveze naj ne izkaže več nobenega parasita na našem telesu! To povedati veleva mi srce, ko se spomnim, da je zadnje poročilo Zvezinega tajnika izkazalo 25% učiteljstva, ki še ni član organizacije.

LISTEK

Vzgoja patriotizma v ljudski šoli.

Spisal Ivan Kelič.

Ne samo z ozirom na to, kar veleva že šolski zakon, katerega točno izvrševanje smo prisegli v svojem delovanju, tudi ne glede na to, da nam odlok okrajnega šolskega sveta predpisuje in naročuje gojiti patriotično čuvstvo iskrene ljubezni do svoje domovine ter čuvstvo vdanosti do Najvišje vladarske rodovine; nego čuvstvo natančnega izpolnjevanja svojih dolžnosti kot vzgojiteljev nadebudne mladine nas veže, da z vsemi močmi in pri vsaki priložnosti gojimo in zasajamo vzvišeno čuvstvo patriotizma v nežna, za vse občutljiva srca v vzgojo nam odločene mladine. Že navadni naravni inštinkt vleče ptico vedno najbolje v tisto gnezdo, kjer se je zvalila, in celo petelin — kakor znano — brani domače dvorišče ali do-

skrajne onemoglosti ali do popolne zmage nad napadajočim ga sovražnikom. Ako že tedaj neumna žival ljubi in brani svoj domači kraj, koliko bolj se mora to javiti pri človeku, ki je obdarovan s pametjo in razsodnim umom! Kakor vsa čuvstva v nedolžnih mladih srcih, ki imajo hrepeneti po vsem blagem, lepem in dobrem, tako se mora harmonično z drugimi čuvstvi vzgajati čuvstvo neskajljenega patriotizma, t. j. čuvstvo iskrene ljubezni do rojstne grude, do naroda, do skupne države, kakor tudi ljubezen, vdanost in popolno pokorščino do preljubega vladarja kakor do vse Najvišje vladarske rodovine. Že čuvstvo nepristranske hvaležnosti nas mora vse navdajati do presvetlega vladarja, ki žrtvuje ves čas svojega dolgoletnega, mukotrpnega vladanja vse svoje življenje, dejanje in nehanje v dobrobit svojih podložnikov brez razlike vere in narodnosti. Ni ga menda kraja v vsej Avstriji, ki bi ne mogel svedočiti o blagi darežljivosti preljubega vladarja; Njegovo blago srce mu ne dopušča, da bi v sili ne pomagal izdatno in takoj, in o Njem se mora reči, da kdor hitro da, podvojeno

da. — Da nam bo mogoče uspešno vzgajati čuvstvo iskrene ljubezni do rojstne grude, domovine in vse očetnjave pri mladini, jo vodimo v krasno ustvarjeno prirodu, proučavamo z deco njeno krasoto in milino, razkazuemo ji raznovrstnost in edinstveno delovanje stvarstva božjega na licu mesta; poudarjamo ji neprestano, kako je roka stvarnikova modro uredila vse, da lahko služi v dobrobit posameznikom, kakor vsemu človeštvu; k vsemu temu je podaril Vsemogočnik edino človeku pravo pamet in razsodnost, kar mu je na pomoč, da vse te stvarnikove darove obrača lahko v svojo korist, ako se le hoče posluževati navedenih duševnih darov božjih. V šoli sami negujemo čuvstvo patriotizma z naučenjem in jedrnim pojmovanjem narodnih pesmi in berilnih sestavkov, nahajajočih se v raznih šolskih čitankah in drugih knjigah. Učimo mladino zraven domoznanstva in zemljepisja spoznavati zgodovino preteklosti, hudih bojev, junaških činov, neustrašenih borilcev rojstne zemlje, navdušujemo jo k živemu patriotizmu s pevanjem narodnih pesmi itd. Ni skoraj predmeta, kjer bi se

nikoli ne primerila prilika, da bi se ne moglo vzgajati čuvstvo iskrenega patriotizma; odvisno je to le od učitelja-vzgojitelja samega, da o pravem času porabi, in sicer prav izdatno, dotično priliko. Sedanji dogodki grozovite svetovne vojne nas skoraj vsakodnevno osvedočajo, koliko domotožja se izliva v preprosto pisana pisma po onih, ki so primorani živeti daleko od svojih v tujih državah. Akoravno se jim tuintam ne godi še prehodu, nego časih celo udobno, vendar tožijo, kolikor morejo in smejo po svojem ljubljem domovju in svojcih, s katerimi so živeli poprej toliko časa skupaj in ki se poznajo celo od zibel. Rekli bi, da jih k temu domotožju sili že njih naravni čut, ali smelo tudi lahko trdimo, da izvira ta ljubezen tudi — in sicer ne v najmanjši meri — od vzgoje patriotizma v šoli. Šola je vedno, od tistega časa, ko se je učiteljstvo duševno dvignilo, storila v tem smislu svojo dolžnost, česar ne opusti in ne bode opustila nikoli, dobro vedoč, da človek brez iskrene ljubezni do domovine in svojega naroda niti ne spada v človeško družbo, vsaka žival je v tem oziru plemeniteja od

Vojna.

JUNAKOV GROB.

FRANC ŠETINA.

Dne 16. t. m. je umrl na svojem službenem mestu tovariš Franc Šetina, nadučitelj v Črnomlju v Beli Krajini, zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu, mestni odbornik, revizor Posojilnice, predsednik Kmetijske družbe za Črnomeljski okraj, imetnik zlatega križca za zasluge... Dolga vrsta naslovov, pa ne vemo, če smo našli vse! Ti so nam pa v dokaz, koliko simpatij in zaupanja je užival tovariš Šetina v javnosti in med svojimi stanovskimi tovariši. — Dosegel je starost 63 let, služboval je pa 42 let: sama leta naporov in bojev, a tudi uspehov!

Smrt je iztrgala s tovarišem Šetino markantno osebnost iz belokranjske javnosti in iz vrst naprednega slovenskega učiteljstva. Vedno zvest svojim stanovskim dolžnostim, se je tudi izven šole vsekdar in povsod kazal pravega učitelja svojega ljudstva. Temu je služil z vso dušo. Na javnih priredbah je nastopal kot organizator in navdušujoč govornik. Napravil je nešteto prošelj in potov, da je dosegel kako dobroto za svoje rojake. Mesto Črnomelj in njega okolica bi vedela o tem največ povedati: za napredek in prosperitet obeh se je Šetina zavzemal naravnost z železno energijo in dosegel obilo odličnih uspehov.

Bil je neomajno naprednega mišljenja, in ni bilo sredstva, ki bi ga premaknilo s temelja načel, dozorelih v njem. Prežet prave kolegialnosti in belokranjske gostoljubnosti, je služil svojemu učiteljstvu kot zgled značajnega moža. Dolgo let je stal na čelu Belokranjskemu učiteljskemu društvu, ki ga je vodil vedno k živahnemu delovanju in ki je do današnjih dni po značaju in vsebini ostalo — belo, kakor ga karakterizuje njega naslov. Dolgo let je zagovarjal učiteljstvo za moško odločnostjo v okrajnem šolskem svetu. Na zborovanih naše Zaveze je bil Šetina redno točen in vesten delegat, ki je posegal v debate in dvigal s svojim gorkim temperamentom razpoloženje in agilnost. Nikoli ga nismo videli brez običajnega nahrbtnika, koder je imel shranjene pridelke svoje kleti in kuhinje — dobrim tovarišem in prijateljem v telesno tešilo. Ljubljana, Celje, Maribor, Gorica, Trst, Pulj, Novo mesto, Sostanj, Opatija, Kranj, Radovljica, Bled... o, koliko veličastnih zborov, koliko mogočnih spominov! V sredi njih naš Šetina s tistim dobrim licem, s tistim zlatim srcem, s tistim ponosnim značajem!...

Bežala so leta, a Šetina je ostal mlad, idealen, navdušen v svojem srcu — kakor je bil v tistih mladeniških dneh, ko je pisal še pesmi... Rojen Dolenjec, je vzljubil prelepo Belo Krajino, ki je poznal vse njene čarobne lepote in posebnosti, njegova prebivalstva lice in dušo tja od Vinice do Vinoméra, od Gorjancev do Lahine. Vsevprek je šla ljubezen njegovega srca do te zemlje in tega ljudstva! Hotel je zagovarjati njegove koristi tudi v deželni zboru — a zmagale so tuje, jačje sile...

Njegovo srce je gorelo v trdni veri, da vzide iz te strahovite vojne slovenskemu narodu lepša bodočnost. In sam je hotel biti udeležen ob vstvarjanju te bodočnosti. Zato se je kot šestdesetleten mož prijavil k prostovoljnemu strelcu in

je vztrajal v vojaški službi, dokler ga niso zapustile moči. Duševne sile so po svoji odpornosti in upornosti preživele energijo njegovega telesa.

A sedaj ni našega dragega Šetine več! Ne bo se veselil bodočnosti naroda in stanu, ki je njima v službi in požrtvovalno vdan živel do poslednjega diha!

Bodi ti, zvesti, ljubi tovariš in prijatelj, nemiljiv spomin, večni luči enak, jasno plameneč v duši belokranjskega naroda!

VSÍ ZDRAVNIKI ZA VOJNO SLUŽBO.

»Streffleurs Militärblatt« poroča, da je vojno ministrstvo izdalo odlok, v katerem navaja, da dolga doba vojne zahteva tudi v zdravstvenem oziru največjih naporov. Zato se morajo vse razpoložljive sile pozvati v vojno službo. To velja v prvi vrsti za zdravnike. Potrebno je tedaj, da se uporabi za vojno službo vse sposobne zdravnike na fronti, v zaledju pa le tiste zdravnike, ki so nesposobni za službo na bojišču.

PROTI DENUNCIANTSTVU.

»Dziennik Poznanski« poroča: Začetkom vojne je bilo v vzhodni Prusiji aretiranih več poljskih duhovnikov, a bili so že v najkrajšem času izpuščeni iz zapore, ker se je izkazala njihova popolna nedolžnost. Pristojni škof je vprašal za vzroke, iz katerih so bili dotični duhovniki aretirani, in je zdaj dobil od zapovedujočih generalov II., XVII. in X. kora odgovor, da preiskava proti dotičnim duhovnikom ni imela prav nikakega uspeha. Dotični generali so duhovnikom izrekli svoje obžalovanje, da so bili aretirani, in izrečno izjavili, da so se aretacije zgodile na podlagi brezvestnih denunciacij. Obenem so podrejena poveljstva dobila ukaz, postopati proti takim denunciantom z največjo strogostjo.

ZA POLJSKO VSEUČILIŠČE V KIJEVU.

Z Dunaja poročajo: Nemškim oblastem v Vilni so izročili spomenico za upostavitve poljske univerze v Vilni. Bivše slovito poljsko vseučilišče v Vilni so bili Rusi zatrli; sedaj, ko je že prejelo glavno mesto Poljske svojo univerzo iz nemških rok, naj pride Vilna na vrsto. Financionalno stran vprašanja je prevzela mestna uprava.

ČEŠKE STRANKE.

O ustanovitvi nove češke narodne stranke pravi glasilo čeških socialnih demokratov »Pravo Lidu«, da je s tem nastopila velika enotnost in lažja in naravna orientacija v čeških političkih razmerah. Odslej zanaprej obstoji češka politička javnost v treh glavnih taborih: narodna stranka, socialisti in agrarci. Ostaneta še katoliško narodna stranka in konservativno veleposestvo, ki bi se lahko brez posebnih težkoč združili v eno stranko. — Nova narodna stranka se pogaja tudi s sorodnimi strankami na Moravskem in v Šleziji. — In mi Slovenci?...

ŠOLSTVO V BELGRADU.

V Belgradu so otvorili doslej dve ljudski šoli. Vanje se je vpisalo 4000 otrok. Pouk na novo tvorjenih belgrajskih šolah so prevzeli hrvatski učitelji, ki so bili v to svrhu oproščeni vojaške službe.

NEMŠKI »NATIONALVERBAND«.

Nemški »Nationalverband« pridno zboruje. O novem nemškem programu, ki

ga je postavil, govorimo tudi na drugem mestu. V programu se nahaja tudi zahteva po razširjenju deželne avtonomije. Ta zahteva je zbudila tudi v nemški javnosti ostro kritiko in hud odpor. Sedaj se je vršila v »Nationalverbandu« o tem predmetu nova debata. »Nationalverband« razglasa, da je javnost njegovo zahtevo po razširjenju deželne avtonomije napačno razumela: Nemci da seveda ne zahtevajo razširjenja deželne avtonomije v deželah s slovansko večino, temveč v teh deželah bo treba poskrbeti za izdatno varstvo nemških interesov s pomočjo narodnostnih okrožij... O ostalih točkah svojega programa pravi »Nationalverband«, da jih z ozirom na cenzuro ne more dovolj jasno objaviti!

50—55LETNE ČRNOVOJNIKE PRITEGNEJO K POLJSKIM DELOM.

Štajerski listi poročajo: Osrednji urad za pospeševanje dela na Češkem je pred kratkim izdal razglas, iz katerega je razvidno, da se bo za nemški del Češke za pomladna dela dobilo dovolj delavnih sil, in sicer iz srbskih in ruskih ujetniških taborišč. Po zanesljivih poročilih pa je število vojnih ujetnikov, ki so odločeni za poljska dela, jako omejeno, ker so vsa taborišča velik del vojnih ujetnikov oddala ogrskim kmetovalcem, Nemčiji in alpskim deželam, predvsem pa tudi vojaškemu in železniškemu erarju za potrebna dela. Danes je v taboriščih komaj ena desetina vseh ujetnikov, drugi so vsi na delu. Za obdelovanje polja in spravlanje žetve pripravljajo državni osrednji uradi širše odredbe. V slučaju potrebe se bodo za ta dela pritegnili na podlagi posebne cesarske odredbe tudi 50—55letni črnovojniki. Ta namera odgovarja namenu zakonodaje, ki določa, da se črnovojniška dolžnost teh letnikov omeji na vojne dajatve v zaledju, ki se bodo izvrševale začasno samo po šest tednov. Samo ob sebi umevno se bo lahko tudi druge delavce in moštvo strokovnih oddelkov, ki so zaznamovani v seznamih za vojne dajatve, pritegnilo za poljska dela. K temu poročilu je pripomniti, da 50—55letni možje niso črnovojniški obvezanci, temveč le obvezanci po zakonu o vojnih dajatvah.

PROFESOR MASARYK IN BRIAND.

»Grazer Tagblatt« poroča po »Corriere della Sera«: Ubežni profesor Masaryk je imel v Parizu daljšo konferenco z ministrskim predsednikom Briandom, ki mu je izkušal razjasniti, da je treba poraziti Avstrijo, ako hoče uničiti Nemčijo, ter nato reorganizirati dunavsko monarhijo pod francoskim protektoratom..

FRANCOSKI UČITELJI V VOJNI.

Izmed francoskih učiteljev jih je bilo mobiliziranih okroglo 30.000. 2000 jih je padlo, 6000 jih je ranjenih in kakih 6000 ujetih.

KOLKOVANJE PROŠENJ ZA OPROSTITEV OD VOJAŠKE ALI ČRNOVOJNIŠKE SLUŽBE.

C. kr. finančno ministrstvo je odredilo, da morajo biti prošnje za oprostitev od vojaške in črnovojniške službe kolkovane z 1 K na vsako polo, priloge pa s 30 vin. Nekolkovane prošnje se ne rešujejo ali pa kratkim potom vračajo strankam.

POZOR NA RAZGLEDNICE!

Razširjenje razglednic in takozvanih umetniških kart s samoruskim napisom se v zmislu § 7. lit. a, zakona z dne 5. maja 1865, drž. zak. št. 66, oziroma na podlagi celokupnega ministrstva naredbe z dne 25. julija 1914, drž. zak. št. 158, ustavlja. Prestopki te odredbe se bodo kaznovali z globo do 2000 kron, oziroma do šestih mesecev zapore.

ODDAJAJTE ODPRTA PISMA.

Tržaško c. kr. poštno ravnateljstvo nam piše: Vkljub ponovnim razglasom se vendar še oddaja mnogo zasebnih pisem zaprtih na pošto. Zato se vnovič javnost opozarja, da se morajo v tuuradnem okolišju pisma predajati odprta ter z natančno navedbo odpošiljatelja, ker obstoja sicer nevarnost, da jih cenzurni urad smatra in obravnava kakor cenzurnim predpisom nasprotujoča in najmanj, kar utegne zaprta oddaja provzročiti, je z ozirom na otežkočenje cenzure občutna zamuda v odpravi.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNO POMOŽNE SVRHE.

Štirirazredna ljudska šola pri Sv. Lenartu nad Veliko Nedeljo 89 K 52 vin.; šolsko vodstvo na Colu nad Vipavo nabralo v mesecu prosincu 7 K 50 vin.; Fr. Pogačnik, učitelj iz Loke pri Žusnu 10 K namesto venca na krsto tovarišu in prijatelju nadučitelju Matiji Šumru v Št. Vidu pri Grobelnem (daroval Pogačnik in Bevc); učenci slovenske ljudske šole na Vrdeli 10 K 30 vin.; učiteljstvo dekliske šole v Kamniku 10 K; uprizaritev igre tovariša Leva Pibrovca »Vrnitev« na Jesenicah 120 K; učno osobje slovenske ljudske šole na Vrdeli 22 K; učenci in učenke slovenske ljudske šole v Rojanu 9 K; skupaj 278 K 32 vin.

V zadnji številki izkazanih 39.962 K 97 v. Danes izkazanih 278 K 32 v.

Doslej nabranih 40.241 K 29 v.

Prosimo nadaljnih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

takega nezavedneža, tak postane in ostane moralna propalica, ki se nam ga je vedno ogibati. Kdor ljubi svoj dom v ožjem smislu, ga bo ljubil tudi v širjem. Vsak razumen človek mora izpredvideti, da je telo brez glave mrtvo; pri vsakem še tako majhnem gospodarstvu mora biti glava, t. j. gospodar-poglavar, katerega ukazom se morajo uklanjati vsi, drugače gre vse gospodarstvo rakovo pot — na nič. Ako je poglavarja že majhnemu gospodarstvu neobhodno treba, koliko pomembnejše je šele stališče tako velikega gospodarstva, kakor je država! Da je šola to velevažno stališče najvišjega državnega poglavarja dobro spoznala, svedočijo najbolje razmere sedanje svetovne vojne. Kdor se je le količkaj bavil s politiko — do česar ima vsak državljani pravico — ve dobro, kakšni strankarski prepiri so bili ne samo med posameznimi strankami, nego med celimi narodi vse države. Da je stvarna tekma, zasledujoča realiziranje ali uresničenje najvišjega smotra v dobrobit človeštva potrebna in koristna, uvidi vsak trezno misleč človek, kakor je osebnostni prepri razdirajoč in kvarljiv, razvidno je

vendar, kako hipoma so prenehali vsi ti prepiri, ko je naš sivolasi vladar poklical svoje podložnike v boj za čast in obrambo premile domovine! — Ni duha, ni sluha o poprej se pikro vršehih prepirih, na vseh širnih bojiščih vlada slozna tekma hrabrosti za obrambo domovine in zmago nad številnimi sovražniki. Iskrena ljubezen do preljubega vladarja je združila vse stranke, vse narodnosti v eno samo skupino po geslu presvetlega cesarja: Viribus unitis! Da zasluži naš preblagi vladar popolno vdanost in iskreno ljubezen svojih podložnikov, razume vsakdo, kdor se je le količkaj brigal za njegovo življenje, muke in trpljenje ter vsestransko ljubavno delovanje proti svojim podložnikom. Vedno se je smatral sam prvim služabnikom države; točnost, vestnost, natančno izpolnjevanje visokih in velevažnih vladarskih dolžnosti, vedna skrb, neprečelnjiva darežljivost in ljubezen proti svojim podložnikom, združene z občudovanja vredno potrpežljivostjo in samozatajevanjem, vedno le misleč in delujoč za obstanek, napredek in dobrobit vseh državljanov brez razlike vere in narodnosti —

to so lastnosti, ki so vedno dičile in še dičijo v Njegovi visoki starosti osebo našega presvetlega cesarja. Vse te vzvišene čednosti premilega vladarja so znane tudi ljudskošolskemu učiteljstvu, ki je vedno in pri vsaki nujačoči se priložnosti temeljito poudarjalo v šoli in vcepljalo nedolžni mladini neomajno vdanost in iskreno ljubezen do preljubega vladarja, katera vdanost in ljubezen sta se v pre mnogih dogodkih cesarjevega življenja sijajno dokazali. Med mnogimi drugimi naj omenim sledeči slučaj: Pred več leti je obiskal naš presvetli cesar tudi zlato Prago. V navzočnosti nepregledne množice domačega in tujega ljudstva je hodil presvetli cesar brez vsakega varnostnega spremstva okolo pol ure med samo šolsko mladino, čemur sta se neki ruski in pruski princ čudila, rekša, da kaj takega je mogoče edino-le v Avstriji; resnično je tudi, kar je bilo opetovano javljeno, da sme avstrijski cesar brez vse skrbi položiti glavo vsakemu pravemu Avstrijcu v naročje, kjer lahko mirno zaspi. Noben pameten človek ne more reči, da bi takih razmer iskrenega patriotizma ne bila vedno po-

speševala vzgoja iskrene ljubezni do domovine ter vdanosti in pravega spoštovanja do presvetlega vladarja in vse vladarske rodovine tudi ljudska šola, ki ima že sploh po zakonih in svojem značaju polgati temelj vsemu, bodisi realnim, bodisi moralnim težnjam in potrebam. Gotovo vrši še to vzvišeno nalogo vedno in jo bo vršila naprej do vsihične popolnosti. Učitelj-vzgojitelj mladine, ki ima srce za napredek svojega naroda in vse države na pravem mestu, bo pri vsaki priložnosti razmotrival jedrnatost z gojenci vsako primerno, domoljubno pesem ter druge patriotično čuvstvo povzdigujoče berilne sestavke, posebno še in najnatančneje pa besedilo navduševalne Cesarske pesmi. Vcepljal je in bo v občutljiva mladinska srca vzvišene ideje te lepe pesmi ter vedno nasvetoval, kako se imajo te ideje tudi realizirati. Prepričan sem, da se bo vsak zaveden učitelj-vzgojitelj vedno trudil, da se bodo vsekdar z navdušenjem in vso požrtvovalnostjo izpolnjevale besede Cesarske pesmi, ki velé: »Vse za dom in za cesarja, za cesarja blago, kri!«

(Pesem). 4. Fedor: Sklednica. 5. † Alojzij Koprivec. (Slika). 6. Stric Pavel: Z delom se učimo! 7. Josip Kralj: Pismo. (Pesem). 8. Doberdobska planota. (Slika). 9. Ivo Trošt: Ob vojni. (Povest). 10. Borisov: Tatič iz navade. (Pesem). 11. Ob Dunavu. (Slika). 12. Fr. Rojec: Tončkove sanje na Miklavžev večer. (Mladinska dvodejanka za manjše odre). 13. † Rajko Novak. (Slika). 14. Pouk in zabava: Besedna uganka. (Fr. Rojec). — Rešitev zastavice v podobah v 1. številki: Da bi v novem letu mir nastal na svetu! — Rešilci. — Kotiček gospoda Doropoljskega. 15. Ljubi otroci!

»Ljubljanski Zvon«. Vsebina januar-skega zvezka: 1. Oton Župančič: Na božič 1915. 2. Fran Albrecht: Iz cikla: Rdeča pomlad. 3. Dr. Ivo Šorli: Štefan Zaplotnik. 4. Ivan Tratan: Jaka Fajtingar. 5. Janko Samec: Predsmrtnica. 6. Jakob Tarabnin: Ruska publicistika. 7. Stanko Svetina: Skice in portreti. 8. I. Pobiljšar: Rokopis I. zvezka Gregorčičevih Poezij. 9. Književna poročila: Jos. Breznik: Dr. Karol Capuder, Zgodovina c. in kr. pešpolka št. 17. — St. Svetina: Slovenske večernice za pouk in kratek čas. — Marija Kmet: Utva, Kraguljčki. — Dr. Š—r.: Carniola. Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko... — Dr. Jož. A. Glonar: Österreichischer Almanach. — Österreichische Bibliothek. — J. Kapistran: Rocznik slawistyczny.

Sušica. Sloveči specialist za pljučne bolezni v Zagrebu, dr. M. Dežman, je spisal imenitno knjižico: »Sušica. Kako postaje, kako se širi, kako se liječi?« To prekorsno knjižico je s pisateljevim dovoljenjem iz hrvaščine poslovenil tovariš Janko Leban. Prevod izda »Družba sv. Mohorja«, kar je vse hvale vredno. — Isti naš tovariš je zložil elegijo na porušeno cerkev M. B. na Sv. Gori pri Gorici v slovenskem in nemškem jeziku ter je pesem tudi sam uglasbil za mešani zbor. Upati je, da dobi založnika.

Srednješolske vesti.

Odlikovanja. Zaradi zaslug, pridobljenih med vojno, so odlikovani z viteškim križcem Franc-Jozefovega reda profesorji Franc Jeraj, Ludovik Lederhas in Alojzij Virbnik v Ljubljani. Naslov šolskega svetnika sta dobila profesor in okrajni šolski nadzornik dr. Henrik Svoboda v Ljubljani in profesor Franc Jerovšek v Mariboru. Naslov vladnega svetnika je dobil Anton Črnivec, ravnatelj učiteljskega v Ljubljani. Zlati zaslužni križec s krono je dobil Ivan Krulec, vadniški učitelj v Ljubljani. Naslov vladnega svetnika je dobil Božidar Fora, gimnazijski ravnatelj v Celovcu.

Vojaške igre in srednješolska mladina. Iz Ljubljane poročajo: Vojaške igre srednješolske mladine se vrše zdaj redno na vseh srednjih šolah. Urejeno je tako, da imajo višji razredi posebe vaje, nižji pa zopet posebe. Višje razrede poučuje na c. kr. I. državni gimnaziji prof. Alojzij Sodnik, poročnik v rezervi; nižje pa vežbajo odbrani inštruktorji izmed višješolcev. Povelja so nemška, razlaga pa je slovenska. Na igrah se vežbajo dijaki bistveno po istem načinu, kot vojaki; često jim razlagajo različne vojaške naprave in stvari. — Streljanja se udeležujejo samo dijaki od VI. do VIII. razreda in pa dijaki drugih razredov, ki so rojeni leta 1898. Poleg tega je uvedena za dijake od III. do VI. razreda kot obvežen predmet tudi vojaška telovadba.

Predčasne mature na srednjih šolah. »Fremdenblatt« poroča: Merodajni krogi uvažujejo, ali bi ne kazalo letos odrediti mature na srednjih šolah že za maj, oziroma že za konec aprila. Svrha teh zgodnjih matur bi bila ta, da bi v vojaške poklicne dijake mogli nastopiti svojo vojaško službo že z enoletniško pravico. Pouk v ostalih razredih srednjih šol bo trajal, kakor običajno, do srede julija.

Gorupova ustanova za dekliški licej. C. kr. deželna vlada v Ljubljani je razpisala 7 mest te ustanove. Prosilke imajo priložiti prošnjam, ki jih sprejema ravnateljstvo dekliškega liceja do 15. marca: 1. Krstni ali rojstni list, 2. ubožni list, 3. zdravniško izpričevalo, 4. izpričevalo o cepljenih kozah in 5. zadnji dve šolski izpričevali. V prošnji je navesti, kje stanujejo starši, oziroma varuhi, in če prosilka ali kdo izmed njenih bratov ali sester uživa kako ustanovo ali javno podporo in v katerem znesku.

V VIII. činovni razred sta pomaknjena profesor na mariborskem učiteljskem Mat. Pirc in učitelj na mariborski vadnici Miro Šijanec.

Židovska gimnazija v Ljublinu. V Ljublinu so otvorili židovsko gimnazijo, na kateri bodo poučevali razen v nemškem in poljskem, tudi v židovskem jeziku, v takoimenovanem »jidiš« žargonu.

Književnost.

»Popotnik«. Izšla je po daljšem presledku 1. številka 37. letnika naše edine pedagoške in znanstvene revije. Veseli nas, da je vodstvo »Zaveze« tako ukrenilo. Uredništvo pravi, da je učiteljsko samo pozvalo »Popotnika«, naj zopet razvije svoj prapor. Celo od tovarišev, ki stoje v strelskih jarkih, so došli glasovi, da »Popotnik« ne sme prenehati. Sedaj ga zopet imamo — naša skrb bodi, da nam ostane! — 1. številka novega letnika je naravnost imenitna po svoji vsebini, ki je taka: 1. V novem letu. 2. Pavel Flerè: O bodoči vzgoji. 3. J. Bankart: J. Ruskin o vrednosti čitanja. 4. Dr. Ivan Lah: Pater Hipolit in njegov »Orbis pictus«. 5. Iz šolskega dela: Regina Gobec: Uporaba šolarskih knjižnic. Ana Pfeifer: Kako naj pouk vzbuja samostojnost. 6. Slovstvo: Ocene, Književne novosti, Časopisni vpogled. 7. Razgled: Kultura. To in ono.

»Zvonček« objavlja v 2. letošnji številki to vsebino: 1. Anton Gaspari: »Pomlad že prišla bo... (Pesem). 2. Borisov: Obisk pri samotarju. 3. Borisov: Zemlja.

Kranjske vesti.

—r— »Slovenska Šolska Matica«. Delo poverjenikov gre počasi izpod rok. Dozdaj se jih je odzvalo samo 25, in sicer s Kranjskega 6, s Štajerskega 16, iz Istre 1, iz Trsta 1, s Koroškega 1, z Goriškega pa še nihče. Res je, da so postale vsled vojne tudi za S. Š. M. razmere neugodne, a nekoliko več bi se pa pri dobri volji in stanovski zavednosti že lahko storilo. Kjer je poverjenik mobiliziran, naj prevzame predsednik okrajnega učiteljskega društva ta častni posel, ali pa naj izroči to delo komurkoli v okraju. Ker je veliko učiteljev mobiliziranih, naj stopijo v teh težkih časih naše kolegije na plan ter naj prevzemó agitacijo za S. Š. M. in začno nabirati naročnino. Kjer pa le ni dobiti marljivega poverjenika ali poverjenice, pa pošlje lahko vsak članarino (4 K) naravnost na naslov »Slovenske Šolske Matice« v Ljubljano. Torej le hitro na delo!

—r— **Jubilejska samopomoč.** Dne 2. decembra pret. m. je umrl tovariš Janko Janežič, c. kr. vadniški učitelj v Ljubljani, ki je bil član društva »Jubilejska samopomoč«. Ker je društveni predsednik mobiliziran, sem kot njegov namestnik v smislu § 3. društvenih pravil izplačal zakonitim dedičem **504 krone**. Vsled tega pozivljam vse člane, da plača vsak za Janežičev smrtni slučaj v smislu § 4. tekom enega meseca **2 kroni**. Hkrati plačaj vsak član v smislu § 5. za leto 1916 v rezervno podporo zalogo **2 kroni** članarine. Ker so vsled vojne društveniki neznanokje razkropljeni, zato se-to pot ne bodo razpošiljale poštne položnice (čeki), ampak plačaj vsak član 4 K 6 vin. po poštni nakaznici na naslov: »Hranilnica in posojilnica učiteljskega konvikta v Ljubljani«.

Pozor! Dne 28. januarja 1916 je umrl v Št. Vidu pri Grobelnem tovariš Matija Šumer, nadučitelj v pok. Poleg zgoraj navedene vsote je treba tudi za ta smrtni slučaj plačati po poštni nakaznici 2 K 6 v. Poštne položnice se ne bodo razpošiljale. Ta oklic se je razposlal vsem slovenskim listom. Dva ga nista priobčila; zato bi bilo v interesu članov, da se naroče na »Učit. Tov.«, ki rad sprejema naše oklice v svoje predale.

Ljubljana, 20. februarja 1916.

Jakob Dimnik, podpredsednik.

—r— **Učiteljski konvikt.** Na incijativo gospodične učiteljice Držajeve je darovala družba pri »Novem svetu« 12 kron, počaščeč s tem njenega votra in mesto venca na krsto rajnemu ljubljanskemu »slavcu« gospodu Erženju. Tovariš Ignacij Supan, učitelj v Brežicah, 10 K; Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« 100 K; tovariš Alojzij Kecelj, 2 K; tovariš Jakob Dimnik, 2 K; tovariš Karel Završnik, Duplje 2 K. Tovariši in tovarišice, ki jim je mar »Učiteljski konvikt«, prosimo, da plačajo letnino potom položnice ali pa potom poštne nakaznice. Voditelje in voditeljice večrazrednih šol prosimo, da poberó letnino (2 K) pri učitelstvu dotične šole in jo odpošljejo v Ljubljano.

—r— **Najvišja zahvala.** Naučno ministrstvo je s posebnim dopisom sporočilo tovarišici Mariji Kavčičevi, ravnateljici c. kr. rudniške deklishe osemrazrednice v Idriji, da ji izreka Njega Veličanstvo za uspešno skrb ob dobavi toplega zimskega oblačila za naše vojake Najvišjo zahvalo. — Tovarišica M. Souvanova in učiteljica ročnih del M. Gostiševa z istega zavoda sta prejeli od naučnega ministrstva zahvalo za požrtvovalno delovanje v enak namen.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** V Trnovem namešča v vojno poklicanega učitelja Fortunata Lampreta bivša učiteljica »Šolskega doma« v Gorici Ana Dovganova. — Suplentinja pri Devici Mariji v Polju je postala kandidatinja Ruža Divjakova. — Na Koroški Beli je postala začasna učiteljica kandidatinja Ivanka Lipovčeva. — Učitelj v Dolji Vasi Henrik vitez pl. Turzansky je prideljen deklisli ljudski šoli v Kočevju, da zastopa okrajnega šolskega nadzornika nadučitelja Matijo Primoscha. — Kandidatinja Josipina Rozmanova je nameščena za suplentinjo v Suhorju; v Lešah je nameščena za suplentinjo Marija Kasteličeva, ker je odšel učitelj Avgust Minkuš k vojakom; v Knežaku Pavla Hvala, ker je odšel učitelj Srečko Vilfan v vojno službo (ta je že padel junaške smrti); v Ljubljani na četrti mestni deški šoli Ana Likozarjeva, ker je odšel učitelj Fran Marolt k vojakom. — Ker je odšel nadučitelj Anton Levstik v črnovojniško službo, je nameščena v Št. Petru pri Ljubljani za suplentinjo kandidatinja Pavla Beličeva. V Šmartnu pri Litiji je nameščena za suplentinjo kandidatinja Iva Ivančičeva, ker je odšel učitelj Rudolf Poljanec k vojakom. Nameščene so: kandi-

datinja Leopoldina Meralova za suplentinjo v Ribnici; bivša učiteljica na privatni ljudski šoli v Šmihelu Marija Drobničeva za suplentinjo v Dobropoljah; Antonija Batičeva, bivša suplentinja v Rovinjskem selu v Istri, za suplentinjo v Svetlem potoku, ker je odšel učitelj Matija Petschauer v vojno službo; izprašana vrtnarica Angela Ravnikova za suplentinjo v Banjaloki, ker je odšel nadučitelj Rajko Mežan k vojakom. — Za suplentinjo v Rovtah je imenovana Rafaela Pavlica; za provizorično učiteljico v Naklem Josipina Gromova; za suplentinjo na Vrhniki Ana Kavsova.

—r— **Na sestanku kmetijskih učiteljev v Ljubljani**, ki se je vršil dne 10. februarja, se je razmotrivalo vprašanje o združitvi kmetijskih korporacij, podružnic in združenj, katera misel se je izprožila na zadnjem obnem zboru kmetijske družbe v Ljubljani. Poudarjalo se je od strani udeležencev, da je želeli konsolidiranje kmetijskih organizacij, da se pa društva, osnovana na različnih zakonskih temeljih, ne bodo dala združiti. Organizacije, ki niso vznikle iz kmetijskih potreb in ki jim manjka bistvenih pogojev za nadaljnji razvoj, naj se rajše opuste in delo obrača na hvaležnejše organizacije. Izmed pridobitnih združenj naj se pospešujejo le tiste, ki ustrezajo našim gospodarskim potrebam in ki kot pridobitna podjetja uspešno napredujejo. Izpopolni naj se po vojni podrobna organizacija kmetijske družbe po deželi, ker je ta organizacija vdomačena in ker ima nasproti podobnim ustanovam razne prednosti za našo deželo, zlasti odkar se je izvršila njena reorganizacija. »Kmetovalec« naj postane strokovno glasilo kmetijskih učiteljev, naj pridobiva stalne sotrudnike in naj objavlja strokovne spise načeloma s podpisom avtorjev.

—r— **Z Jesenic na Gorenjskem:** Ljudska igra »Vrnitev«, spisal tovariš Pibrovce Lev, se je uprizorila pred natisneno polno dvorano. Igralci, posebno gospa Ravnikova in gospod Ambrožič, so bili pravi mojstri. Hvala lepa tudi imenitnim godcem, ki so večer s svojim igranjem povzdignili. Čistega je 160 kron; 120 kron je prejel »Rdeči križ«, ostalo se porabi za tisk igre. Hvala lepa tudi »Gledališkemu društvu«, ki je prepustilo svoj dobro opremljeni oder za uprizoritev.

—r— **Častno svetinjo** za 40letno zvesto službovanje je dobil tovariš Andrej Šest, šolski vodja v Cerknici.

—r— **Uradna deželna posredovalnica za delo vojnim invalidom na Kranjskem.** Na podlagi tozadevnih razpisov c. kr. deželnega predsedstva, oziroma c. kr. ministristva za notranje zadeve ustanovljena »Uradna deželna posredovalnica za delo vojnim invalidom na Kranjskem« je pričela s svojim delovanjem. Naloga »Uradne deželne posredovalnice« je označena že v naslovu. Njen delokrog se razteza na take osebe, ki so zaradi ran ali bolezni, dobljenih v vojni, postale za delo nezmožne ali pa vsaj manj zmogljive, ki so na Kranjsko pristoje ali pa ki so vsaj 6 mesecev pred izbruhom vojne stalno bivale v deželi. Kolikor bodo sredstva dopuščala, bo »Uradna deželna posredovalnica« tudi gmotno podpirala delo iskajoče invalide, dokler se ne posreči, preskrbeti jim dela. »Uradno deželno posredovalnico« vodi kuratorij, v katerem so zbrani zastopniki »Deželne komisije za oskrbo iz vojne se vračajočih bojnikov«, kranjskega deželnega odbora, trgovske in obrtniške zbornice, kranjske kmetijske družbe in zastopniki delodajalcev in delojemalcev. Da omogoči redno poslovanje, je »Uradna posredovalnica« ustanovila urad za naslovom: C. kr. posredovalnica za delo vojnim invalidom, deželni urad Ljubljana. Urad se nahaja v ravnateljski pisarni c. kr. državne obrtne šole (I. nadstropje, vrata št. 21) in je njega vodstvo poverjeno kuratorijevemu predsedniku vladnemu svetniku Ivanu Šubiču. Občinstvo se sedaj nujno prosi, da pospešuje in podpira namene in naloge »Uradne deželne posredovalnice«, osobito pa se obračamo na delodajalce različnih kategorij, da rezervirajo prosta službena in delavska mesta našim vojnim invalidom, kjerkoli je to mogoče, in da naznanijo taka mesta »Uradni deželni posredovalnici«. Preskrba za bojišča se vračajočih invalidnih junakov je patriotično delo, iz raz dolžne hvaležnosti in plemenite ljubezni do bližnjega!

—r— **Naslov cesarskega svetnika** je dobil Josip Knabl, ravnatelj mizarske strokovne šole v Kočevju.

—r— **Odlikovanje.** Tovariš Lovše Anton, nadučitelj v Podbrezjah, je bil odlikovan s srebrnim zaslužnim križcem. Od začetka vojne služi kot sanitejski korporal pri 17. pešpolku.

—r— **Konec izkaza božičnih zavrtkov za vojake, ki so došli nabiralnici daril v naravi pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani.** Ljudska šola v Domžalah 10 komadov; ljudska šola v Dobljčah 29 komadov; ljudska šola v Vrhpolju pri Moravčah 80 komadov; ljudska šola v Igavasi pri Ložu 123 komadov; ljudska šola v Radovljici 70 komadov; ljudska šola v Logu pri Brezovici 60 komadov; Marijanišče v Ljubljani 34 komadov; ljudska šola v Bohinjski Beli 817 komadov; ljudska šola na Viču 377 komadov; ljudska šola v Velikem Podlogu 13 komadov; neimenovan 12 komadov; c. kr. državna gimnazija v Kranju 400 komadov; ljudska šola v Litiji 145 komadov; ljudska šola v Stolcerjih 27 komadov; ljudska šola v Velikih Laščah 132 komadov; ljudska šola v Bevkah pri Vrhniki 34 komadov; nemška zasebna ljudska šola ljubljanskega šolskega kuratorija v Spodnji Šiški 78 komadov; ljudska šola v Češnjici pri Ljubljani 27 komadov; ljudska šola v Kranju 202 komada; ljudska šola v Olševku pri Tupaliču 50 komadov; ljudska šola v Žabnici pri Škofji Loki 55 komadov; ljudska šola v Velesovem 70 komadov; ljudska šola v Razdrtem pri Postojni 13 komadov; I. mestna deška ljudska šola v Ljubljani 445 komadov; ljudska šola v Dolskem pri Ljubljani 42 komadov; ljudska šola v Soteski 22 komadov; ljudska šola v Travi 15 komadov; ljudska šola v Brezovici 66 komadov; ljudske šole: v Dolenji Nemški vasi pri Trebnjem 74 komadov; v Sv. Križu pri Trziču 117 komadov; v Trziču 152 komadov; v Zapotoku 34 komadov; v Planini pri Rakeku 140 komadov; v Zgornji Šiški 40 komadov; na Črnučah 85 komadov; v Trnju 100 komadov; na Studencu 140 komadov; pri Sv. Petru v Ljubljani 55 komadov; na Premu 28 komadov; IV. mestna deška ljudska šola v Ljubljani 158 komadov; ljudske šole: v Studencu pri Postojni 32 komadov; v Prežganju pri Litiji 64 komadov; v Dobropolju 60 komadov; v Šempetru na Krasu 100 komadov; v Brusnicah 70 komadov; v Stari Lipi 3 komade; v Matenji vasi 15 komadov; v Čemšeniku 5 komadov; v Bukovšici 26 komadov; na Gori pri Sodražici 11 komadov; v Goričanih 27 komadov; v Št. Rupertu 70 komadov; v Zagorju pri Št. Petru na Krasu 50 komadov; v Mirni peči 102 komada; v Št. Jurju pri Kranju 70 komadov; v Šmihelu pri Postojni 13 komadov; v Ledinah pri Idriji 10 komadov; na Jesenicah 354 kom.; v šoli »Ubožnih šolskih sester v Trnovem-Bistrici 159 kom.; ljudske šole: v Loškem Potoku 113 komadov; na Sv. Gori pri Litiji 16 komadov; v Sodražici 186 komadov; v Cerkljah pri Kranju 50 komadov; na Turjaku 20 komadov; v Malenskem vrhu pri Poljanah 50 komadov; v Dobravi pri Kropi 38 komadov; v Poljanah pri Škofji Loki 87 komadov; deklislika ljudska šola v Ribnici 117 komadov; deklislika ljudska šola v Trnovem 106 komadov; Cesarja Franca Jožefa jubilejska ljudska šola v Spodnji Idriji 120 komadov; ljudske šole: v Tuhi-nju 66 komadov; v Movnici pri Rakeku 56 komadov; v Šmartnem pri Litiji 48 komadov; v Svibnem 138 komadov; v Krškem 100 komadov; v Poljanah pri Toplicah 18 komadov; v Radečah pri Zidanem mostu 170 komadov; v Vodcah na Gorenjskem 56 komadov; v Starem trgu pri Ložu 265 komadov; v Goričah 82 komadov; v Spodnjem Nemškem logu 42 komadov; na Drenovem griču 100 komadov; v Suhorju pri Košani 49 komadov; v Zgornjih Pirničah 40 komadov; deklislika ljudska šola v Novem mestu 42 komadov; ljudske šole: v Naklem pri Kranju 45 komadov; na Studencu 23 komadov; v Št. Jurju pod Kumom 61 komadov; v Starem trgu pri Poljanah 41 komadov; v Drašgošah 50 komadov; v Erzelju pri Vipavi 40 komadov; v Ribnem pri Bledu 40 komadov; v Medvedjem brdu pri Rovtah 19 komadov; deška ljudska šola v Kočevju 164 komadov; ljudske šole: v Primskovem pri Litiji 14 komadov; v Beli Cerkvi 22 komadov; v Čatežu ob Savi 30 komadov; v Orehovici 120 komadov; v Krašnji 23 komadov; v Zalem logu 60 komadov; čipkarski tečaj v Idriji 73 komadov; ljudske šole: v Cerknici 39 komadov; v Škocijanu pri Turjaku 30 komadov; na Blokah 90 komadov; v Šent Vidu pri Zatičini 97 komadov; v Kolovratu pri Izlakah 24 komadov; v Lozicah pri Št. Vidu-Vipava 15 komadov; deška ljudska šola v Kočevju 120 komadov; ljudske šole: v Kovorju pri Trziču 18 komadov; pri Sv. Gregorju 30 komadov; v Leskovcu pri Krškem 70 komadov; v Podbrezju 44 komadov; v Semiču na Dolenjskem 44 komadov; v Št. Vidu pri Lukovici 50 komadov; v Podzemlju 4 komade; v Št. Vidu nad Vipavo 43 komadov; v Zatičini 10 komadov; v Čepcljah 8 komadov; v Godoviču pri Idriji 19 komadov; v Dolenji vasi

pri Semiču 20 komadov; v Cerkljah 214 komadov; v Št. Lenartu 40 komadov; v Koprivniku pri Kočevju 40 komadov; v Gornjem Logatcu 100 komadov; v Šenturški gori 24 komadov; v Št. Janžu na Dolenjskem 100 komadov; v Rožni dolini 8 komadov; g. Lipovšek v Krašnji pri Lukovici 5 komadov; ljudske šole: v Zagorju ob Savi 140 komadov; v Štrekljencu pri Semiču 25 komadov; v Velikem gabru pri Litiji 56 komadov; v Šmartnem pri Litiji 51 komadov; na Dobrovi pri Ljubljani 1 komad; v Sorici 26 komadov; v Ovšišah 22 komadov; v Škofji Loki 20 komadov; v Šmartnem 13 komadov; v Peči pri Litiji 19 komadov; v Ljubnem pri Podnartu 52 komadov; v Polici pri Višnji gori 70 komadov; Cesarja Franca Jožefa jubilejska ljudska šola v Kamni gorici 16 komadov; ljudske šole: v Trzišču pri Mokronogu 70 komadov; v Zaplani pri Vrhniki 24 komadov; na Ostrožnem brdu 30 komadov; v Sv. Križu pri Litiji 87 komadov; v Zagradu 30 komadov; v Postojni 74 komadov; v Mavčičah 24 komadov; v Rovtah 2 komada; v Motniku pri Kamniku 39 komadov; v Zatičini 89 komadov; v Blagovici pri Lukovici 19 komadov; na Preloki pri Vinici 28 komadov; deklislika ljudska šola v Kranju 83 komadov; ljudske šole: v Preserju pri Ljubljani 50 komadov; v Kostanjevici 123 komadov; v Mokronogu 104 komade; deklislika ljudska šola v Šmihelu pri Novem mestu 362 komadov; župni urad Srednja vas pri Kočevju 10 komadov; ljudske šole: v Božakovem pri Metliki 14 komadov; v Velikem Trnu pri Krškem 100 komadov; v Trebelnem pri Mokronogu 100 komadov; v Preddvoru pri Kranju 115 komadov; v Vačah 40 komadov; v Črešnjevci pri Semiču 15 komadov; v Voklem pri Senčurju 24 komadov; v Zasipu 31 komadov; v Senožečah 39 komadov; v Begunjah na Gorenjskem 10 komadov; v Harijah pri Ilirski Bistrici 60 komadov; v Podzemlju 108 komadov; v Nevljah pri Kamniku 45 komadov; pri Sv. Trojici 21 komadov; v Stari Loki pri Kočevju 70 komadov; na Savi 34 komadov; v Dragutašu pri Črnomlju 52 komadov; v Nadanjem selu pri Št. Petru na Krasu 8 komadov; na Talčem vrhu pri Črnomlju 22 komadov; v Hotiču pri Litiji 20 komadov; v Spodnjem Zemonu pri Ilirski Bistrici 49 komadov; v Osilnici 15 komadov; v Podlipi pri Vrhniki 20 komadov; na Vrhniki 173 komadov; v Bosljiivi Loki 30 komadov; na Ubelskem pri Razdrtem 100 komadov; v Banji Loki 22 komadov; v Ložah pri Vipavi 53 komadov; v Lipoglavu pri Šmarji 60 komadov; nemška zasebna ljudska šola ljubljanskega šolskega kuratorija v Trziču 89 komadov; ljudske šole: v Zadlogu pri Črnem vrhu, Idrija, 48 komadov; v Košani 80 vin.; na Colu nad Vipavo 38 komadov; v Mengšu 230 komadov; pri Mariji Devici v Polju 196 komadov; v Dobu 76 komadov; v Dolenji vasi pri Ribnici 68 komadov; v Prečni 93 komadov; v Vrabčah pri Vipavi 60 komadov; v Mošnjah pri Radovljici 40 komadov; v Črnošnjicah 60 komadov; v Bohinjski Beli 75 komadov; g. Klofutar v Trziču 3 komade; mestna slovenska deklislika šola v Ljubljani 19 komadov; ljudske šole: na Trati na Gorenjskem 78 komadov; v Studencu-Igu 50 komadov; v Št. Lambertu ob Južni železnici 40 komadov; v Stranjah 40 komadov; v Podgradu pri Novem mestu 34 komadov; v Marienheimu, Kočevje, 103 komade; v Fari Vasi 50 komadov; v Črnem vrhu na Idriji 80 komadov; v Stopičah pri Novem mestu 47 komadov; deklislika ljudska šola v Kamniku 140 komadov; ljudska šola v Borovnici 180 komadov; c. kr. državna realka v Idriji 127 komadov; c. kr. državna gimnazija v Kočevju 166 komadov; deška ljudska šola v Kamniku 85 komadov; ljudske šole: na Slapu pri Vipavi 15 komadov; v Št. Vidu pri Cerknici 15 komadov; v Gorjah 90 komadov; v Toplicah pri Zagorju 270 komadov; v Budanju pri Vipavi 31 komadov; v Boštanju pri Radni 54 komadov; v Šent Lovrencu na Dolenjskem 20 komadov; v Trzinu 70 komadov; v Zalogu 53 komadov; v Bučki, Dolenjsko, 30 komadov; v Šent Petru pri Novem mestu 28 komadov; v Dolih pri Litiji 29 komadov; v Slavini 100 komadov; v Izlakah 40 komadov; v Borovcu pri Kočevju 24 komadov; v Velikem gabru pri Litiji 12 komadov; na Robu pri Velikih Laščah 36 komadov; v Beli Peči 90 komadov; v Kočevski Reki 19 komadov; v lhanu 9 komadov; v Moravčah 130 komadov; v Dragi pri Kočevju 16 komadov; v Dolenjem Karteljemem pri Novem mestu 22 komadov; v Lescah na Gorenjskem 32 komadov; v Bušeči vasi pri Kostanjevici 100 komadov; v Strugah 20 komadov; v Ligojni 44 komadov; v Smedniku 26 komadov; na Skaručni 23 komadov; v Šmarjeti 34 komadov; v Ajdovcu pri Žužemperku 50 komadov; v Bohinjski Bi-

strici 173 komadov; v Kresnicah 30 komadov; v Dolu pri Ljubljani 79 komadov; pri Raki 88 komadov; v Kostelu 17 komadov; v Begunjah nad Cerknico 61 komadov; v Žireh 178 komadov; na Dovjem 27 komadov; v Sori pri Medvodah 59 komadov; v Dobovcu pri Trbovljah 40 komadov; na Krki 60 komadov; v Komendi pri Kamniku 48 komadov; župni urad Struge pri Dobrepolju 24 komadov; c. kr. okrajno glavarstvo v Radovljici 31 komadov; ljudske šole: v Notranji Gorici pri Ljubljani 20 komadov; v Ambrusu pri Novem mestu 16 komadov; v Št. Rupertu 70 komadov; v Raki 34 komadov; v Prestranku 13 komadov; v Črnomlju 50 komadov; gospod Standinger v Trzinu 2 komada; ljudska šola na Brdu pri Lukovici 58 komadov; gospa grofica Schönborn 10 komadov; ljudske šole: v Vrhpolju pri Vipavi 70 komadov; v Bojancih pri Vinici 10 komadov; v Št. Jerneju 14 komadov; v Bukovju pri Postojni 40 komadov; županski urad v Postojni 3 komade; — Šole na Kranjskem so darovale skupaj 33.304 božičnih zavrtkov za vojake. — Ako cenimo vrednost vsakega zavrtka povprečno le an 1 K, vidimo, da znaša cena božičnih darov šolske mladine na Kranjskem lepo vsoto 33.304 K.

Štajerske vesti.

—š— **Učiteljski veteran.** Dne 14. februarja t. l. je praznoval v Celju upok. tovariš nadučitelj J. o. S. u. p. a. n. e. k., stanojoč pri svojem sinu, šolskem ravnatelju v pok. in okr. šolskem nadzorniku J. S. u. p. a. n. k., svojo devetdesetletnico. — Slavljenc je prebil vse faze težavnega in bednega uč. stanu, a v kljub temu je ostal do sive svoje starosti veseljak. In tako mu je bilo sojeno doživeti starost, kakršno dandanes pač učaka malokdo. To nas veseli in iz srca mu želimo, da v krogu ljubih svojcev doživi še mnogo zadovoljnih dni!

—š— **Okrajnih šolskih konferenc na Štajerskem** tudi letos ne bo. Štajerski deželni šolski svet razglasa, da se ne vrše, in sicer iz istih razlogov, kakor so navedeni v odloku z dne 16. marca 1915.

—š— **Iz celjskega okraja** nam pišejo k poročilu v predzadnji številki: za vojaške namene so v novejšem času rekvirirali tudi veliko šolsko poslopje deške in dekliške šole v Št. Jurju ob Juž. železnici in se vrši pouk teh šol v dveh za silo najetih lokalih. — Lizika Petričkova, ki je bila v začetku šolskega leta nameščena kot nepl. pom. uč. v Žalcu, je nastavljena v Petrovčah kot pom. učiteljica, kjer nadomestuje obolelo Anico Ježovnikovo. — Vojaške službe je nadalje oproščen Feliks Pečar, nadučit. v Št. Pavlu. — Nerazdeljen dopoldanski pouk se je dovolil začasnoma na šolah na Dobrni in v Libolah.

—š— **Štirirazredna ljudska šola pri Sv. Lenartu nad Veliko Nedeljo** je nabralo po vinarjih v posameznih razredih pa »Rdeči križ« med vojnim časom do 31. januarja t. l. 89 K 52 vin. Nekaj se je poslalo na okrajni šolski svet, nekaj pa na »Rdeči križ« v Gradec. — Šolska mladina je voljna še nadalje v ta namen nabirati ter že nabira, da tako vsaj malo olajša stanje vojakom.

—š— **Štajerski deželni šolski svet.** Na seji dne 5. februarja je bila imenovana za definitivno učiteljico v Majšpergu tamkajšnja provizorična učiteljica Milica Jugova. Trajno sta stopila v pokoj definitivni učitelj v Smarju pri Jelšah Ivan Debelak in začasno vpokojena učiteljica v Slivnici pri Celju Štefanija Leckerjeva.

—š— **Poročil se je tovariš Rudolf Rakuša,** učitelj pri Sv. Lenartu pri Vel. Nedelji, z učiteljico Olgo Meglovo. — Bilo srečno!

—š— **Po smrti odlikovan** je bil učitelj Mirko Kóvačić iz Selnice ob Dravi, ki je bil že odlikovan 19. oktobra m. l. s srebrnim zaslužnim križcem s krono na traku hrabrostne svetinje. Zdj po smrti je odlikovan še s srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste.

Goriške vesti.

—g— **Primorskih beguncev** je v Gradcu toliko, da je začela mestna uprava strožje izvajati odredbe namestništva glede naseljevanja beguncev. Odslej mora vsakdo vložiti prošnjo pri graškem magistratu za bivanje v mestu, upoštevale se bodo le posebne ozira vredne prošnje.

—g— **Šole na Tolminskem** so pričele s poukom v vseh onih vaseh, kjer je bilo mogoče, kot druga leta, t. j. dne 1. novembra. To leto so padle vse one olajšave, ki so bile dane glede pohajanja v šolo prejšnje leto. To je dobro, ker se bo itak zaradi mnogih izostankov in mnogih menjavanj

učnih oseb, poznala vrzel v šoli, ki je niti po vojni prvi hip ne bo mogoče popraviti. — Kot se je zvedelo iz zanesljivega vira, bo začel sedaj na Tolminskem pouk tudi v vaseh, ki stoje skoraj malone v vojni črti, da, celo v območju sovražnega topovskega ognja. Stališče učiteljev v teh vaseh, med vojaštvom, brez hrane in vsakih pripomočkov ter ob slabi plači bo gotovo čudno. Kdor pozna razmere, ta lahko to ve. Toda učiteljstvo je pripravljeno na vse in vajeno vsemu. Ta stan je dal vojni največ, svoja življenja in stradalajoče družine — med junaškim tolminskim ljudstvom žive tudi učitelji-junaki!

—g— **Odlikovanje.** Nadučitelj Rudolf Vižintin iz Renč, enoletni prostovoljec, četovodja pri saperski četi 8./3., je odlikovan s srebrnim zaslužnim križem na traku hrabrostne svetinje.

—g— **Deželni odbor goriški** sestavlja v svrhu neke pomožne akcije seznam sirot po padlih vojaki, pristojnih na Goriško-Gradiščansko. V svrhu, da se ta seznam izpopolni, se naproša javnost, da sporoči deželnemu odboru goriškemu (Dunaj, parlament) znane mu slučaje in da navede imena pokojnih očetov, domovne občine in sedanje bivališče sirot.

Tržaške vesti.

SLOVENSKO UČITELJSTVO TRSTA IN OKOLICE IN SVETOVNA VOJNA.

Iz statistike učiteljstva slovenskih šol, javnih in zasebnih, Trsta in okolice, všteti tudi zasebno šolo pravoslavne občine, posnemamo naslednje zanimive podatke:

Vseh moških učnih oseb je bilo o početku vojne 73, a ženskih 70, skupaj 143. Sposobnih za vojaško službo je bilo proglašanih 63 učiteljev in so v tem številu všteti oni, ki so bili že poprej vojaki, in oni, ki so bili prebrani med vojnimi časom.

Pod orožje je bilo pozvanih 40; oproščenih, ker so v šolski službi neobhodno potrebni, 26 učiteljev. V tem številu jih je 7, ki so postali za vojaško službo nesposobni, ker so bili ranjeni ali so oboleli.

Napredovalo je v vojaškem stanu 6 učiteljev do častniške šarže, eden izmed teh, Fran Bratoš, šolski vodja v Gropadi-Padričah, je c. in kr. nadporočnik, vstopil kot poročnik, 5 pa je bilo imenovanih za poročnike, in sicer: Albert Čok, učitelj na Katinari, Rudolf Čuk, učitelj na Proseku, Egon Jezeršek, učitelj na Ciril-Metodovi šoli, Fran Miklaučič, učitelj v Škednju, in Ivan Slavec, učitelj na Ciril-Metodovi šoli. Praporščaki so postali: Birska Josip, Gerdol Julijan, Gröbming Adolf, Ferluga Ferdinand in Martelanc Just (5), kadetni aspirantje pa Rustja Karel, Sancin Karel in Španger Alojzij (3). Podčastnikov je 8 učiteljev. Brez šarže je ostalo 18 učiteljev, večinoma zato, ker so oboleli, bili ranjeni ali ujeti. Pogrešan ni nobeden. V ruskem ujetništvu so 4, in sicer: Nazarij Križman, učitelj v Sv. Križu, Sancin Cezar, učitelj v Škednju, Emil Adamič in Herman Ipavec, učitelja na Ciril-Metodovi šoli. Ranjenih je 7: Ferluga Ferdinand, učitelj na Opčinah, Cibic Fran, učitelj v Rojanu, Čok Josip, voditelj v Trebčah, Martelanc Just, učitelj na Proseku, Garvas Ivan, Jezeršek Egon in Ipavec Herman, učitelji Ciril-Metodove šole.

Padla sta junaške smrti dva, in sicer: Meršek Jakob, učitelj Ciril-Metodove šole, rojen 1892., služboval kot učitelj od 1912. dalje, vpoklican 20. maja 1915, padel 11. julija 1915 na jugozapadnem bojišču, in Gerdol Julijan, učitelj na Katinari, rojen 1892., maturiral leta 1912., od tedaj služboval kot učitelj, vpoklican 28. julija 1914 kot c. in kr. praporščak, težko ranjen na jugozapadnem bojišču v ozemlju Krna dne 20. novembra 1915, umrl v garnizijski bolnici v Ljubljani dne 7. decembra 1915. »Edinost«.

—t— **Naslov cesarskega svetnika** je dobil Adolf Brunnlechner, ravnatelj državne ljudske šole v Trstu.

—t— **Umetniško obrtno razstavo** so otvorili v Trstu v prostorih bivše stalne umetniške razstave na Velikem trgu.

—t— **Proti razširjanju spolne kuge.** Te dni so se sešli v tržaški bolnišnici zdravniki in zastopniki občine, policije in bolniške blagajne, da se posvetujejo, kako vsaj zmanjšati nevarnosti spolne kuge, ki se v sedanjih razmerah strahovito širi po Trstu. Po temeljitih poročilih in razpravah so sprejeli soglasno naslednje točke: 1. mestna občina naj priredi v bivši blaznici pri Sv. Justu zavetišče za spolno obolele s 110 posteljami (v blaznici je 80 postelj, kar sedaj absolutno ne zadostuje); 2. policija naj tudi vbodoče obrača največjo čuječnost omejitvi skrivne prostitucije; 3. javne institucije, ki razpolagajo z avtoritetno in denarnimi sredstvi, se pozivljajo,

da ustanove javne specialistične ambulatorije za te bolezni; (četrti točka je zaplenjena); 5. ista oblast se naprosi, da oprosti aktivne službe kakega zdravnika specialista, ki je sedaj v mestu neobhodno potreben; 6. potom časopisja in z drugimi publikacijami naj se občinstvo opozarja na kužno nevarnost in na način, kako se ji more izogniti.

—t— **Naučno ministrstvo je nemškemu dekliškemu liceju v Trstu** podelilo pravico javnosti, kakor tudi pravico izvrševanja zrelostnih izpitov in razdeljevanja državnoveljavnih zrelostnih izpričeval razširilo na dobo izpolnitve zakonitih pogojev.

—t— **V pokoj je stopil učitelj** veronauka na državni ljudski in meščanski šoli za deklice v Trstu častni kanonik Jakob Sila in dobil tem povodom viteški križec Franc-Jozefovega reda. — Učiteljica Frančiška Rebčeva na isti šoli je dobila povodom svojega umirovljenja zlati zaslužni križec s krono.

Istrske vesti.

—i— **Za istrske begunske otroke** v begunskem taboru v Steinklammu, ki so brez slovenskega šolskega pouka, prosi gospa Pavlina Podlogarjeva starih šolskih knjig (abecednikov itd.), zvezkov, tablic, pisal in svinčnikov. Skoro v vsaki hiši, kjer so otroci, je najti take robe, ki se brez koristi valja po policah in predalih. Zberite in pošljite za zapuščeno istrsko deco, ki je že blizo leta in dan brez učitelja in brez pouka. Navedena gospa je sklenila, da bo poučevala to deco redno vsak dan dvakrat po dve uri slovensko brati in pisati. Zato pa prosi gori navedenih pripomočkov. Morda bi naša šolska mladina sama med seboj zbrala stare abecednike, tablice, pisala, zvezke in svinčnike, šolska vodstva bi pa prijazno oskrbela odposiljatev; tudi za poštno stroške naj bi poskrbela mladina s svojim vinarji. Darove bi bilo pošiljati gospé Pavlini Podlogarjevi, Fl. L. B. 41, Steinklamm, P. Rottenstein, N. O.

—i— **Poročil se je tovariš Franc Košutnik,** nadučitelj v Ricmanjih, z gospodično Marico Zpbčevno iz Boršta. Obilo sreče!

—i— **Štipendije in ustanove škofo Dobrile.** Razpisane so (z začetkom I. semestra šolskega leta 1915/16) štiri štipendije iz ustanove poreško-puljskega škofo Dobrile. Štipendije so po 200 kron, oziroma 224 kron. — Pravico imajo mladeniči slovenskih staršev iz župnij škofijš poreško-puljske izven mest in trgov, ki obiskujejo kako avstrijsko ali hrvaško gimnazijo ali realko z rednimi stolicami za hrvaški ali slovenski jezik. Za sedaj se oddajo štipendije le za eno leto. Prednost imajo prosilci, ki se hočejo posvetiti duhovniškemu stanu. Pravico prezentacije ima ordinarijat v Poreču, pravico podeljevanja pa c. kr. namestništvo v Trstu. Prošnje s potrebnimi dokazili je vložiti do 29. februarja pri škofijškem ordinarijatu v Poreču.

—i— **»Südmarka«.** »Polaer Tagblatt« poziva Nemce v Pulju, naj ne pozabijo svoje narodne dolžnosti in naj tudi v vojnem času pridno prispevajo za »Südmarko«.

—i— **Vodstvo slovenske CM šole v Kopru** je prejelo od g. sodnika Boškina znesek 20 K, ki jih je nabral tovariš Veturini, nadučitelj v Borštu, pri poroki F. Košutnika, v prid koprške slovenske šole. Presrečno zahvala g. nabiratelju in blagodušnim darovalcem!

Splošni vestnik.

Oče je dolžan dati bolnega sina v sanatorij. Najvišji sodni dvor je pred kratkim izdal znamenito razsodbo, da more sodišče imovitega in v odličnem socialnem položaju nahajajočega se očeta prisiliti, da izroči svojega mladoletnega bolnega sina na zdravniško odredbo v zdravljenje kakemu zdravilišču. Prvo sodišče je bilo očeta te dolžnosti oprostilo, vzklicno sodišče pa je v nasprotju s to razsodbo očetu naložilo, da izroči svojega mladoletnega sina, ki je obolel na težki pljučni tuberkulozi, v zdravljenje sanatoriju, in sicer v smislu zdravniškega mnenja zdravilišču pri Aflenzu. Proti temu je vložil prizadeti oče revizijo na najvišji sodni dvor. V svoji vlogi trdi, da se s sodnim sklepom posega v pravice očetovske oblasti, ki mu gredo nasproti sinu. S sodno odredbo se njegov sin v nepokorščini nasproti svojemu očetu le še bolj podpira; sin se itak že brani, da bi se z njim sestal. Najvišji dvor reviziji ni ugodil. V utemeljevanju je med drugim rečeno: Pri sodnem sklepu ne gre ne za odtegnitev, ne za omejitve očetovske oblasti, marveč edino le za potrebno postalo sinovo preskrbitev v zdravilišču, h kateri od-

redbi je sodišče po § 178. o. drž. zak. nedvomno opravičeno. Kar se tiče meritnega pobiranja sodne odredbe in izražene dvoma, dali je sin v resnici na pljučih bolan in njegovo takojšnje zdravljenje v zdravilišču potrebno (v svrhu okrepitev bi moglo priti v poštev tudi bivanje na deželi), se opozarja na vojaško-zdravniško, kakor tudi na civilno-zdravniško izpričevalo, v katerih se soglasno ustanavlja pljučna tuberkuloza z dokazom bacilov, shušanja in malokrvnosti. Iz narave obolenosti je podana potrebnost takojšnjega energičnega zdravljenja. Če je vzklicno sodišče odklonilo nadaljno preiskavo sina po strokovnih zdravnikih in posvetovanje o zdravlilnih načinih in zdravlilnih možnostih, je s tem le ukrenilo odredbe, ki najbolj odgovarjajo resni naravi sinove bolezni in očetovemu gmotnemu in socialnemu stališču ter so pravnoveljavne.

Kako bomo cepili ameriške trte? Na mnogoštevilna vprašanja od strani vinarjev prihaja sledeči pouk: Ker ni mogoče dobiti gumijevih vezi, je zeleno cepljenje brezuspešno. Najlaglje bi se dalo cepiti še po ogrskem načinu (v precep), ali tudi tu je brez gumijevih vezi uspeh negotov. Zato je najboljšje, da cepimo trte na suho, spomladi. Dovolj močne trte, to je divjake, ki imajo lanske mladike vsaj tako debele kot svinčnik, cepimo najbolj visoko. V to svrhu jih pri predstoječi reznji obvezujemo tako, da pustimo na vsaki trti 2 do 3 najmočnejše mladike in te obrežemo na dolžino 1 m 30 cm do 1 m 40 cm. Zgornji dve očesi na teh mladikah pustimo, ostale oslepimo (oberemo). Kadar potem koncem aprila ali začetkom maja dosežejo pogajniki, izrasli iz puščenih dveh očes, dolžino kakih 30 cm, odrežemo mladike pod temi pogajniki in jih ocepimo. Cepi se z angleško kopulacijo (poševna rez z jezičkom). Veže se z zamaški (gobami) in z žico. K temu potrebne priprave ima na prodaj tvrdka J. Kenda, Novo mesto. Kdor nima teh, veže lahko s bombažem ali z rafijo in zamaže s cepilnim voskom, a uspeh je slabši kot pri vežnji z zamaški. Drugače pa cepimo trte lahko tudi nizko pri tleh na starem lesu. Starejše močne trte cepimo tu v sklad, mlade, tanjše tudi lahko s kopulacijo. Takih trt ni treba grubati, a cepljenje pri teh je bolj težavno in zamudno kot visoko cepljenje. Cepiče, to je zdrave enoletne mladike dobrih vrst je narezati že meseca februarja in jih spraviti na hladnem kraju (n. pr. v kleti), v vlažnem pesku ali svizu. Cepič pred cepljenjem nikakor ne sme odganjati. Še preden pride čas cepljenja, priredi podpisani na več krajih cepilne tečaje. Glavni vsednevni tečaj pa se bo vršil pri državni trtnici v Brslinu začetkom meseca aprila. Kdor se ga želi udeležiti, naj se zglašuje zdej pri podpisnem. — B. S. k. a. l. i. c. k. ý., c. kr. vinarski nadzornik, Novo mesto.

Nevarnost stekline. Ker se zadnji čas slučajni stekline strahovito množijo, ter je bilo žalibog doslej popadenih in ogrizenih tudi večje število oseb, je treba tem strožjih odredb proti razširjanju te nevarne bolezni, ker se vkljub najvestnejšemu pozvedovanju doslej ni moglo dognati, kdo so lastniki steklih psov, kje so se ti potepali, in kam so izginili, niti se ne ve, kateri psi in mačke so prišli s steklimi v dotiko in so bili po njih okuženi. Zaradi tega preti velika nevarnost, da se bo ta za ljudi in živali enako nevarna bolezen še naprej širila. S steklimi psi so sigurno prišli v dotiko mnogi psi in so se po njih okužili, ne da bi njih lastniki o tem zvedeli. Zato je v lastnem interesu in v lastno varnost vseh posestnikov psov, da vsak svojega psa natanko opazuje in strogo nadzoruje ter če bi opazil pri psu sumljive znake, da takoj naznani pristojni oblasti, sumljivo žival pa primerno zavaruje, da ni nobene nevarnosti. Prvi znaki, ki kažejo psa stekline sumnega, so, da se žival drugače vede nego navadno, pes postane čemeran, neprijazen, nemiren in plašljiv, pogosto se take živali skrivajo, svojega gospodarja le nerade slušajo in iščejo priliko, da bi pobegnile; jedo le malo ali sploh nič, nasprotno pa rade kaj neužitnega ali neprebavnega ližejo ali pogoltno. Pa znaki trajajo le kratek čas, že za en dan do dva dneva nato pes vedno bolj sili, da bi ušel z doma in se klatil okolo, začne hudo grizti in tudi domače mu znane ljudi napadati, glas mu postane hripav, tek popolnoma poneha, žival naglo shušja, oči postanejo kalne, naposled mu oslabi zadnji del, nekaterokrat tudi spodnja čeljust, in pes je videti nekako čuden. Vsakdo ima dolžnost in je zakonito zavezan, da svojo ali izročeno mu žival, ker je prišla s steklo ali steklosti sumno žival v dotiko, ali pse, pri katerih je opaziti navedene znake bolezni, takoj loči, da ne bo nobene nevarnosti, in dogodek nujno naznani občinskemu oblastvu.

Koprive v vojnokrbstvene namene. C. kr. poljedelski ministrstvo je odredilo, da je one koprive, ki jih civilno prebivalstvo v vojnokrbstvene namene zbira, pošiljati bližnjemu vojaškemu poveljstvu ali naravnost ali pa s pomočjo občinskih uradov. Vojaško poveljstvo jih pa potem po že obstoječem načrtu izroča obrtovalnicam.

Nov denar. Novci kronske veljave, ki so doslej imeli cesarskega orla, bodo odselej nosili novi mali avstrijski grb, ogrki novci pa novi ogrski grb.

Za uvedbo nemškega državnega jezika po vojni se je izrekla poleg nemškega »Nationalverbanda« in krščanskih socialcev tudi stranka »Deutsches Zentrum«, ki zahteva v svoji resoluciji strogo centralistično reorganizacijo države ter gospodarsko zvezo z Nemčijo. — Na zborovanju nemško radikalne stranke je poslanec Wolf, kakor poroča »Zeit«, rekel, da so za bodočo preureditev Avstrije potrebne tri stvari: Nemški posredovalni in prometni jezik, nemška večina v državnem zboru in odprava manjšinskih šol.

Razgled.

— **Grški naučni minister umrl.** Kor. urad z dne 25. pret. mes.: Naučni minister Theodokis je umrl. Pokopali so ga na državne stroške.

— **Bolgarske tečaje** otvorijo na Dunaju na stolici orientalskih jezikov. Učnina se ne bo plačevala, le vpisnina po 6 kron.

— **Stoletnica Mirka Bogovića.** Včeraj je poteklo sto let, kar se je narodil v Varaždinu najplodovitejši književnik ilirske dobe Mirko Bogović. Najpopularnejši njegovi drami sta: »Frankopan« in »Matija Gubec«. Narodno gledališče v Zagrebu je proslavilo Bogovićevo jubilej z uprizoritvijo tragedije slovensko-hrvatskega kmeta-kralja »Matije Gubca«.

— **V Rusiji** izkušajo uvesti v srednjih šolah vojaške vaje za dijake.

— **Odlikovanje.** Ob priliki poslednjih uradniških imenovanj je bil odlikovan tudi dunajski naš rojak dr. Karel Hinterlechner, c. kr. geolog državnega geološkega zavoda. Podeljen mu je bil naslov rudarstvenega svetnika. — Imenovanec raziskuje že skoro ves čas vojne razna rudniška podjetja, ki so v stiku z vojnim ministrom.

— **Iz strahu ga je zadela kap.** Minuli ponedeljek popoldne sta v Celovcu zadela skupaj avtomobil »Rdečega križa« in voz cestne železnice. Nesreča se ni zgodila nobena in tudi poškodbe na vozeh so bile malenkostne. Vendar je imela nezgoda tragično posledico. Iz gostilnice pri »Zamorcu« je videl dogodek umirovljeni nadučitelj iz Vrbe Rudolf Woschnitz; ustrašil se je tako, da ga je zadela kap, ter je bil v nekaj hipih mrtev.

— **Nemško knjigotrštvo v vojni.** Naravno je, da je vojna jako vplivala na izdajanje knjig in to v vseh deželah. Pred vojno so Nemci povprečno izdali na leto 36.000 knjig, torej veliko več kakor Angleži in Francozi, a zdaj je zavladala suša. Izhajajo skoro same knjige o vojni, a to blago umetniško ni dosti prida. Zlasti občuti nemško knjigotrštvo posledico vojne v tem oziru, da je ustavljen skoro ves izvoz knjig. Pred vojno je šlo povprek na leto za 51 milijonov mark knjig iz Nemčije v inozemstvo, in sicer v Avstrijo za 20 milijonov, za 7 milijonov v Švico, za 5 milijonov v Rusijo, za 3 milijone na Francijo in za 2 milijona na Angleško.

— **Novo nemško narodno himno** komponira po naročilu nemškega cesarja komponist Richard Strauss. Dosedanji dve nemški narodni himni se pojeta, kakor znano, po tujih melodijah, in sicer »Deutschland über alles« po napevu avstrijske cesarske pesmi, »Heil Dir im Siegeskranz« pa po napevu angleške himne »Good save the king«.

— **Milijonska zapuščina.** V Budimpešti je umrla baronica Kahlendorfova, rojena Irma Kraljeva. Svoje deset milijonov znašajoče imetje je zapustila za ljudsko vzgojevalne namene.

— **Umrl je v Zagrebu** šolski nadzornik Stjepan Janeković.

— **Umrl je v Pragi** češki pisatelj Alojzij Tuček v starosti 40 let. Poleg lastnih romanov, ki so postali jako popularni, je izdal Tuček številne prevode iz francoščine in nemščine. Znana je bila tudi njegova zbirka starih umetnin.

— **Umrl je v Belgradu** srbski pisatelj Ljubomir Petrović (Ljubimko).

— **Češki pisatelj Jaromir Hruby**, urednik »Narodnih Listov« je volil svoje imetje, ki si ga je prištelil, za narodne in kulturne namene: 10.000 kron za sirotišnico v svojem rojstnem kraju; 10.000 K rojstnemu kraju za podporo strokovne šole obiskujočih dečkov; 500 K za občinsko knjižnico in 2000 K Šolski Matici.

— **Jezikovne razmere med Židi.** »Zeitschrift für Demographie und Statistik der Juden« računa, da je prištetih 13 milijonov od 14 in pol milijonov Židov vsega sveta Nemcem, ker se poslužujejo ali nemškega jezika ali pa takozvanega žargona, t. j. židovsko-nemškega dialekt. Od 7 milijonov ruskih Židov jih govori nemško 6.780.000, od 2.300.000 v severni Ameriki 2.200.000, med 300.000 angleškimi Židi je 275.000 Nemcev. »Z. f. D. u. St.« poudarja zlasti, da so Židje baš na Ruskem in v Ameriki najtrdnjeji reprezentanti Nemštva, ker se ne dajo asimilirati, kakor mnogi njihovi azijski rojaki.

— **Otroška vas belgijske kraljice.** Tik belgijsko-francoske meje, v zadnjem kotičku Belgije, ki ga Nemci še niso mogli okupirati, in kakih deset kilometrov za bojno fronto je belgijska kraljica Elizabeta ustanovila pravo otroško vas. Nastanjenih je v tej vasi kakih 500 otrok, starih 3 do 8 let, ki nimajo doma. Vas je zgrajena iz barak, v katerih so poleg spalnic šolske, bolniške in igralne sobe ter kopalnica. Kraljica plačuje vse velike stroške za to otroško vas iz svojega zasebnega imetja in se mudi vsak dan nekaj ur med otroki.

— **Črnoviško vseučilišče se zopet popolnoma otvori.** S polletnim semestrom 1916 se zopet otvori popolnoma črnoviško vseučilišče, kjer se je predavalo do zdaj le na bogoslovski fakulteti. Profesorji juridične in filozofske fakultete, ki bivajo večinoma na Dunaju, so pozvani, da morajo pričeti predavati takoj po Veliki noči, najkasneje pa 1. majnika.

— **Poljubovanje ni greh.** Pri šolski oblasti v Sterkrade na Nemškem službojoč uradnik Albert B. mora biti velik prijatelj poljubovanja. Ko je provizorična učiteljica B. prišla v njegov urad, jo je kar objel in poljubil. Drugi učiteljci je šel B. na dom naznaniti, da je definitivno nastavljen, in porabil je tudi to priliko, da je učiteljico poljubil. Učiteljci nista uradnika naznanili, pač pa je ena izmed njih povedala katehetu, kaj se je zgodilo. Posledica tega je bila, da je vlada sama uradnika naznanila sodišču. To je pa toženega uradnika oprostilo, češ, da »razžaljenje«, storjeno s poljubi, ni bilo storjeno med izvrševanjem uradnega dela učiteljic in ni bilo v zvezi z njih uradno lastnostjo, in da vlada sploh ni imela vzroka tožiti uradnika, ker je ta uradnik poljubil učiteljico, ne pa vlado.

— **Šola za socialne znanosti** so otvorili v Varšavi. Predavanja se vrše zvečer, tako da bo moglo obiskovati tudi širše občinstvo to šolo.

— **Stoletnica dunajske tehnike.** Cesar je sprejel odposlanstvo profesorjev dunajske tehnike, ki mu je izročilo spomenico, izdano ob stoletnici tehnike.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Tovariš Vekoslav Benko, učitelj-voditelj na Dolenji Branici, p. Šmarje-Rihemberg, pošilja iz ruskega ujetništva ekonomija Bagdikov, Rostov od Donu, Rusija, vsem tovarišem in tovarišicam presrečne pozdrave. — Dopisnica je oddana na naš naslov dne 21. novembra pret. leta, prejeli smo jo pa dne 9. januarja t. l.

Tovariš F. K., nd. pri Sv. B. v H., nam piše: »Črnovojniki enoletni prostovoljci letnikov 70, 71, 65—67 se vežbamo v posebni šoli v Z.; od 17., oziroma 21. jan. do 6. t. m. smo pa bili v L. pri W. prideljeni stotnijam. Starejši letniki čvrsto vežbamo svoje fizične moči, da nas je veselje gledati. Vsi napredujemo s ponosom in z željo, da koristimo ljubi domovini!«

Gospa Rozalija Matjašičeva, sedaj pri »Rdečem križu« v Ilirski Bistrici, želi pozvedeti kaj o svojem soprogu Ivanu Matjašiču, ki je baje v vojnem ujetništvu. Ako je komu znan naslov kakega znanca ali sorodnika, ki bi bil v ujetništvu na Ruskem, Kattj Rurgan, pokrajina Samarkand v Turkestanu, naj dotičnikov naslov sporoči gospi Matjašičevi!

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugo-slovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registрована zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. jan. 1916 K 14.521-35.

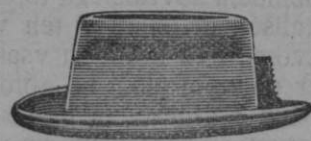
Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Prva gorenjska razpošiljalnica

IVAN SAVNIK

Kranj

172

razpošilja na vse strani sveta najmoderneje in najtrpežnejše klobuke v vseh cenah in oblikah od kron 3— dalje.

Čevlje za dame in gospode prvovrstne kakovosti prodaja pod konkurenčno ceno.

Za neugajajoče se vrne denar.

Meseca avgusta izide bogato ilustrirani cenik.

Naročajte in širite naš list!
— Pridobivajte mu novih naročnikov! — Poravnajte staro in obnovite novo naročnino!

Ali ste že pridobili mladinskemu listu »Zvonček« novega naročnika?

Najboljši pripomoček za priučenje

:: nemškega jezika je ::

Tumlirz »Nemška jezikovna vadnica za nenemške šole«.

Izdaja v 3 zvezkih:

I. zvezek 75 strani s 32 podobami, cena vez. K —80	II. zvezek 136 strani s 14 podobami, cena vez. K 120	III. zvezek 180 strani s 37 podobami, cena vez. K 180
--	--	---

s slovenskim besednjakom

k I. zvezku 23 strani, cena broš. 20 h	k II. zvezku 61 strani, cena vez. 40 h	k III. zvezku 85 strani, cena vez. 50 h.
---	---	---

Sestavil učitelj Andrej Rapè v Ljubljani.

Založil F. Tempsky na Dunaju.

Dobiva se v vseh knjigarnah.

Preizkusni izvodi za vpeljavo šol. vodstvom brezplačno!

Umetna knjigoveznica

IVAN JAKOPIČ

LJUBLJANA, Frančevo nabrežje šte. 13

se priporoča slavemu občinstvu za izdelovanje vsakovrstnih knjigoveških del, cenjenim gosp. trgovcem za izdelovanje vzornih knjig, vzornih kartonov, komisijskih knjig za polovalce po tvornih cenah in sl. uradom za trpežno in močno vezanje protokolov. — Izvirne pletnice za vsakovrstne slovenske knjige, vezanje knjig za bralna društva, čitalnice in knjižnice po nizki ceni. — Tiskanje pogrebnih trakov in društvenih znakov s krasnimi modernimi trkami. — Postrežba točna, delo solidno.

Staršem, mladino! ljubom, šolskim vodstvom, krajnim šolskim svetom in cenj. knjižnicam priporoča »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani sedeče

„Mladinske spise“

1. Mišjakovega Julčka zbrani spisi I., II., III., IV., V. in VI. zvezek à K 1.—
2. A. Rapè: Mladini, I., II., III., IV. in V. zvezek 1.—
3. E. Gangl: Zbrani spisi, I., II. in III. zvezek 1.—
4. A. Rapè: Dane 1.—
5. J. Slapšak: Turki pred Sv. Tilnom 120
6. Jos. Ribičič: Kraljestvo čebel —80
7. Jos. Ribičič: Vsem dobrim 1.—
8. Pav. Flerè: Babica pripoveduje I. in II. zvezek —60
9. Pav. Flerè: F. Palnakovi spisi, I. in II. zvezek 1.—
10. Ivo Trošt: Moja setev I. in II. zvezek 1.—
11. Janko Žirovnik: Narodne pesmi za mladino, I., II. in III. zvezek —20